

Λένα Διβάνη

*«Ούτε παντρεύτηκα, ούτε σκοπεύω να παντρευτώ
εις τους αιώνας των αιώνων αμήν»*

Μιλώσαμε με τη γνωστή συγγραφέα με αφορμή το νέο της βιβλίο «Για την καρδιά και το σκυλάκι του», που μόλις κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Πατάκι

Της ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ

Μια λαϊκιά, ζουμπουρούλι, «κρεβατογεμίστρα», μια κυριλέ, άμεμπτη κι ατσαλάκωτη και μια μαιευφορομένη γριά γυναίκα, ούτε φτωχιά ούτε πλούσια, συναντώνται αναπάντεχα και μοιραία στο γραφείο της γιατρού ενός νοσοκομείου. Το μίσος σέρνεται σαν φίδι στο δωμάτιο, τυφλό, απελπισμένο με τις τρεις γυναίκες να διεκδικούν για τον εαυτό τους τη μάταιη πρωτοκαθεδρία στη ζωή ενός άντρα, τώρα πια κλινικά νεκρού.

Η ερωμένη που διεκδικεί να είναι «εκείνη που αγαπάει», η σύζυγος – η νόμιμη – που «δικαιούται» να αποφασίσει αν θα δώσει τα όργανά του για μεταμόσχευση, η μάνα που «όλα τα ξέρει» για τις άλλες δύο και που αρνείται να δεχτεί το μοιραίο.

Στο βάθος το φράντασμα ενός άντρα που πρόσφερε μισή ζωή σε δύο γυναίκες. Η μάχη, Λιουσαλέα, γκροτέσκα, γίνεται για να αποδείξει η κάθε μια – κατά βάθος στον εαυτό της – ότι ήταν «δικός της». Από τον διάλογο, καταθλιπτικό, δεομένων των συνθηκών, τρομακτικό και κάπου ασέιο, αποδεικνύεται σιγά σιγά μια μικρή αλήθεια: εκείνος δεν ανήκε παρά στον εαυτό του.

Στο καινούργιο σου βιβλίο τρεις γυναίκες, σύζυγος, ερωμένη και μάνα, ενός κλινικά νεκρού άντρα, μάχονται με πρόσχημα το δικαίωμα να δωρίσουν ή όχι τα όργανά του για μεταμόσχευση, για την εξουσία που είχαν επάνω του όσο ζούσε. Η αγία (ελληνική) οικογένεια είναι, κατά τη γνώμη σου, προσημαστική; Ας το πούμε πιο ευγενικά: Η ελληνική οικογένεια σίγουρα δεν είναι αγία. Είναι πολυσύνθετη: πατριαρχική με υποδορία κυριαρχία της μάνας ως αντάλλαγμα της αυθουσίας της, υποσημαστική αλλά και καταστροφική, συμπλεγματική αλλά αγαπτική – τα έχει όλα σε μεγάλες δόσεις. Ως γνωστόν ακόμα και τα φάρμακα σε μεγάλες δόσεις γίνονται φαρμάκια... Αλλά το θέμα της νουβέλας αυτής δεν είναι η οικογένεια ακριβώς, αλλά οι γυναίκες που φυλακίζονται σε συγκεκριμένους και αιμοσταγείς ρόλους μέσα σ' αυτήν. Ακόμα και η ερωμένη, που είναι απέναντι στην οικογένεια και όχι μέσα της, είναι κι αυτή θύμα της κατά κάποιο τρόπο.

Έχεις πει σε συνεντεύξεις σου ότι οι γονείς σου μάλλον συνέχισαν και γι' αυτό στο παιδικό σου μυαλό ισοδυναμούσε με το «γάμος ίσον φυλακή». Μεγαλώνοντας εξακολουθείς να το πιστεύεις; Απολύτως! Ούτε παντρεύτηκα, ούτε σκοπεύω να παντρευτώ εις τους αιώνες των αιώνων αμήν. Πιστεύω στον έρωτα, στον ενθουσιασμό, στην άνοιξη – δηλαδή σε όλα όσα ο γάμος δεν εξασφαλίζει. Οι απαραίτητοι συμβιβασμοί που είναι ζωτικής σημασίας για να επιβιώσει ένας γάμος δεν είναι του χαρακτήρα μου ιδιαιτέρως ή ευτυχώς, ούτε έχω ανάγκη τη συντροφικότητα, οπότε γιατί να τους κάνω; Εν ολίγοις, όχι στην πλήξη, ναι στην έκπληξη!

Ο άντρας, ο μεγάλος απών του βιβλίου, είναι στην πραγματικότητα πρωταγωνιστής – ένας εγωιστής που όσο ζούσε χρησιμοποιούσε και τις τρεις για να ικανοποιεί τις ανάγκες του. Ακούγεται αρκετά απαισιόδοξο... Τι πιστεύεις για τον έρωτα; Υπάρχει αληθινή αγάπη ή είναι ουτοπία στον οικογενειακό κύκλο; Υπάρχει σίγουρα ο έρωτας αλλά έχει ήττα και πετάει, φεύγει, γι' αυτό ζούμε συνεχώς τη νοσταλγία του παρά τον ίδιον. Υπάρχει και η αγάπη που μένει περισσότερο αλλά τραυματίζεται συχνά από την καθημερινότητα και αιμορραγεί έως θανάτου. Πιστεύω ότι είναι παραλόγο να φορτώνουμε όλες τις προσδοκίες μας σ' ένα άτομο, είναι πολύ βαρύ, θα λυγίσει, δεν βγαίνει η εξίσωση. Γι' αυτό και οι γάμοι διαλύονται τόσο εύκολα τώρα που οι γυναίκες είναι ανεξάρτητες οικονομικά. Πατή η κοινωνία

τις εκπαιδεύσε να οργανώνουν τη ζωή τους γύρω από τις ανάγκες των ανδρών αλλά ο εαυτός τους αντιδρά, δεν το δεχεται και, τώρα που μπορεί, φεύγει.

Μέσω του βιβλίου θέλεις να περάσεις ένα μήνυμα στις γυναίκες να αφήσουν τις ψευδαισθήσεις ότι είναι σημαντικές για κάποιον άντρα; Προσπαθώ να σηκώσω έναν καθρέφτη, να δούμε πόσο έχει κολλήσει στο πρόσωπό μας, επί αιώνες η μάσκα της καλής συζύγου, της τέλει ερωμένης και κυρίας της αυτοθυσιαστικής μάνας. Προσπαθώ να πω αυτό που μας λένε και στα αεροπλάνα: Πρώτα σώξεις τη ζωή σου και μετά προσπαθείς να σώσεις τη ζωή των άλλων. Πρώτα γίνεσαι ένα αυτόνομο πλάσμα και μετά χαρίζεις ένα κομμάτι της ζωής στους ανθρώπους που αγαπάς. Χαρίζεις, δεν περιμένεις ανταλλάγματα – έχει μεγάλη σημασία αυτό, γι' αυτό το υπογραμμίζω.

Είσαι φεμινίστρια; Ακτιβίστρια; Πώς θα χαρακτήριζες τον εαυτό σου; Είμαι φεμινίστρια σημαίνει πιστεύω ότι οι γυναίκες έχουν ίδια δικαιώματα με τους άντρες, οπότε ναι, φυσικά είμαι φεμινίστρια. Μια ζωή για τα δικαιώματα όλων των ομάδων γράφουμε και μιλάμε και κάνουμε ό,τι μπορούμε. Με χαρά βλέπω ότι τίποτα δεν πάει χαμένο: προχωράμε – αργά, αλλά προχωράμε.

Είναι ένα βιβλίο γραμμένο με χιούμορ και σάτιρα, κάπου ανάμεσα σε θεατρικό και κέζο. Θα το έβλεπες στο θέατρο ή σε σειρά στην τηλεόραση; Είναι σχεδόν έτοιμο θεατρικό κείμενο, έτσι το οραματίστηκα, ζωντανό και αιμοσταγές. Ναι, σίγουρα το βλέπω στο θέατρο. Στην τηλεόραση όχι γιατί είναι μια μάχη ακαριαία, όχι μαραθώνια. Η ζεις ή πεθαίνεις εσύ και οι αυταπάτες σου στη στιγμή.

Η συγγραφή είναι μια μορφή διεξόδου; Από πού προέρχεται; Από την ανάγκη προέρχεται. Τα δημιουργικά άτομα – και σίγουρα εγώ – ασφυκτικού συνήθως εντός του κόσμου που τα γέννησε. Αυτό το οδυνηρό ανικανοποίητο, τους σπρώχνει νύχτα μέρα να γεννήσουν άλλες πραγματικότητες, νέους δρόμους. Γι' αυτό χαρίζω τόσο μεγάλο κομμάτι της ζωής τους στις ωδίνες του τακετού. Για να πάρουν μια ανάσα. Για να δώσουν μια ανάσα.

Το social media κυριαρχούν στη ζωή μας. Είναι πρόβλημα ή εργαλείο για έναν συγγραφέα; Είναι και οπουδείο εργαλείο και μεγάλο πρόβλημα. Καταλαβαίνετε, μπλεξαίμε...

Με μια ανάρτησή σου στο παρελθόν στοχοποιήθηκες και εσύ. Τι αντίκτυπο είχε αυτό στη ζωή σου και τι συμπεράσματα έβγαλες από αυτή την εμπειρία; Ότι τα σόσιαλ μίντια είναι σαν τον έρωτα: Η ανώνυμη μάζα των χρηστών μπορεί να σε ανεβάσει στους 7 ουρανόους ή να σε ρίξει στα τάρταρα και εναλλάξ επειδή... μπορεί! Μετά βέβαια θα το ξεχάσει και θα τα βάλει με το επόμενο θύμα. Τώρα το έμαθα το «παιχνίδι» και το διασκεδάζω. Όταν με έβριζαν όμως είχα μείνει άφωνη.

Η συγγραφή είναι μοναχική δουλειά, η διδασκαλία το αντίθετο. Πώς τα παριάζεις; Κάθε άνθρωπος είναι σαν μάτριουσκα, έχει πολλά στρώματα. Εγώ λόγω χάρη είμαι και κοινωνικότατη και εντελώς μοναχική λύκαινα. Όταν γράφω δεν βγαίνω από το σπίτι, με χάνουν. Όταν δεν γράφω δεν μαζεύομαι από τους καφές, τα αεροπλάνα, τις παρέες και τις μίρες. Βγάλε εσείς άκρη.

Αγαπάς πολύ τα ταξίδια. Τι συμβολίζουν για σένα; Νιώθεις ότι μπορεί να υποκρύπτουν τάσεις φυγής; Δεν κρύπτουν, φωνάζουν ότι έχω ανάγκη να μάθω καινούργια πράγματα, να αποθκεύσω νέες εικόνες εντός μου. Ο απέραντος κόμπος από αλάτι που είδα φέτος το καλοκαίρι στη Βολιβία έχει σπρωχθεί στα μάτια μου. Ειδικά όταν έμαθα ότι θα τον αγοράσουν και θα τον καταστρέψουν οι Κινέζοι γιατί από κάτω έχει τεράστια και πολύτιμα κοιτάσματα διοξειδίου του πυριτίου. Που αλλού θα μπορούσα να δω τη συνεκδοχή του καπιταλισμού τόσο λαμπρά, τόσο επιβδύνα, τόσο φάτος φόρος;

Γράφεις κάτι καινούργιο τώρα; Όχι ακόμα, είμαι στο στάδιο της έρευνας για ένα πολύ φιλόδοξο προτζεκτ. Ένα δοκίμιο μεταμπεριμένο σε μυθιστόρημα. 📖

ΠΡΩΤΑ ΓΙΝΕΣΑΙ ΕΝΑ ΑΥΤΟΝΟΜΟ ΠΛΑΣΜΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΧΑΡΙΖΕΙΣ ΕΝΑ ΚΟΜΜΑΤΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΣΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΠΟΥ ΑΓΑΠΑΣ. ΧΑΡΙΖΕΙΣ, ΔΕΝ ΠΕΡΙΜΕΝΕΙΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΜΑΤΑ – ΕΧΕΙ ΜΕΓΑΛΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΑΥΤΟ

Η Λένα Διβάνη σ' ένα από τα πρόσφατα ταξίδια της στα υψίπεδα της Βολιβίας

ΛΕΝΑ ΔΙΒΑΝΗ «Για την καρδιά και το σκυλάκι του» Εκδ. Πατάκι